

From: noreply@lausuntopalvelu.fi
Sent: 26. huhtikuuta 2020 17:48
To: oikeusministerio_om.fi
Subject: Lausuntopalvelu.fi: Uusi lausunto jätetty
Attachments: 20200426_VN-1680-2020_29872.pdf

Uusi lausunto lausuntopyyntöön 'Luonnos hallituksen esitykseksi puoluelain muuttamisesta (sähköinen palvelu puolueen perustamiseen)'

Lausunnonantaja: Karvinen Juha

Organisaatio: Varsinais-Suomen vaalipiirilautakunta

Voit tarkastella lausuntoa linkin kautta:

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/GetReportViewForResponse?proposalId=5e6d4178-3863-4725-a18d-c88b5923d0a3&responseId=064d2f1b-a59c-4db9-a946-0615d9f28638>

Asia: VN/1680/2020

Luonnos hallituksen esitykseksi puoluelain muuttamisesta (sähköinen palvelu puolueen perustamiseen)

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausuntonne luonnoksesta hallituksen esitykseksi puoluelain 3 §:n muuttamisesta

Yhteiskunnan digitalisoituminen puoltaa uudistusta. Sähköinen kannatusilmoitusten kerääminen on omiaan olennaisesti helpottamaan, nopeuttamaan ja tehostamaan kannatusilmoitusten keräämistä nykyiseen menettelyyn verrattuna. Tähän nähden uudistusta voidaan pitää perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena.

2. Voimassa olevan puoluelain 2 §:n 1 momentin mukaan rekisteröitävällä puolueella tulee olla 5000 eduskuntavaaleissa, kuntavaaleissa tai europarlamenttivaaleissa äänioikeutettua kannattajaa. Nyt lausuttavana olevassa esitysluonnoksessa ei ole ehdotettu muutosta vaadittujen kannatusilmoitusten määrään. Sen sijaan kannatusilmoitusten keräämiseen käytettävissä olevaa aikaa on ehdotettu lyhennettäväksi yhdestä vuodesta puoleen vuoteen. Mitä mieltä olette puolueen rekisteröimiseen edellytettyjen kannatusilmoitusten määrästä ottaen huomioon sen, mitä esitysluonnoksessa ehdotetaan?

Uudistuksen voidaan toteutuessaan ennakoida lisäävän puolurekisteriin pyrkivien yhdistysten määrää. Esitysluonnoksessa esitetty näkökohta puoluekentän mahdollisesta pirstoutumisesta on syytä ottaa huomioon puolueen perustamista varten vaadittavien kannatusilmoitusten määrää harkittaessa. Toisaalta tämän seikan merkitystä rajoittaa se myös esitysluonnoksessa todettu seikka, että puolueiden perustamiseen ja toimintaan osallistuminen on keskeinen osa perustuslain turvaamia osallistumisoikeuksia. Siihenkin nähden, että puolueiden rekisteröintiin liittyvät seikat ei liity suoraan vaalipiirilautakunnan tehtäviin, vaalipiirilautakunta ei katso aiheelliseksi ottaa kantaa kannatusilmoitusten määrään.

3. Jos tämän hallituksen esityksen mukainen laki hyväksytään, oikeusministeriön tarkoitus on jatkaa hanketta siten, että sen toisessa vaiheessa mahdollistettaisiin samantyyppinen sähköinen kannatustenilmaisu myös vaalien valitsijayhdistysten perustamisessa. Tarvittavat vaalilain (714/1998) muutokset tehtäisiin myöhemmin. Mitä mieltä olette tästä?

Jos kannatatte ehdotusta, voitte alustavasti arvioida myös valitsijayhdistysten kannattajamäärien soveltuvuutta sähköisen menettelyn jälkeen. Tällä hetkellä tarvitaan vaalilain mukaan eduskuntavaaleissa valitsijayhdistyksen perustamiseksi vähintään 100 vaalipiirissä äänioikeutettua kannattajaa ja

kuntavaaleissa vähintään 10 kunnassa äänioikeutettua kannattajaa sekä europarlamenttivaaleissa vähintään 2000 äänioikeutettua kannattajaa. Presidentinvaalin valitsijayhdistyksen kannattajamäärävaatimus on 20 000 äänioikeutettua ja siitä säädetään perustuslain 54 §:n 3 momentissa.

Sähköiseen menettelyyn siirtyminen jatkossa myös valitsijayhdistysten perustamisessa voisi ehdokasasetteluvaiheessa merkittävästi helpottaa vaalipiirilautakuntien kansliatyötä eduskuntavaaleissa. Tällöin nimittäin tarve 100 nimeä (käytännössä yleensä jonkin verran yli) käsittävien, useimmiten osittain epäselvällä käsialalla kirjoitettujen paperisten perustamisasiakirjojen selvittämiseen kiivaimpaan ja aikakriittisimpään ehdokasasettelu-aikaan vähenisi olennaisesti. Sähköinen menettely estäisi myös ne joka vaaleissa jossain laajuudessa havaitut, yleensä tahattomat tilanteet, joissa perustajajäseneksi liittyneen henkilön äänioikeus ei ole tuohon vaalipiiriin.

Voimassa olevan lainsäädännön mukainen 100 perustajajäsenen määrä eduskuntavaaleissa on aikanaan harkittu, eikä sitä nykytilanteessakaan voine pitää selvästi liian pienenä tai liian suurena. Mikäli sähköinen menettely ulotetaan myös valitsijayhdistysten perustamiseen, määrän korottaminen saattaa kuitenkin olla perusteltua. Perustajajäsenten kerääminen paperiasiakirjaan kestää yleensä vähintään useita päiviä, useimmiten viikkoja. Vastaavan määrän kerääminen sähköisesti sosiaalisen median tehostamana voi nimittäin toteutua olennaisesti nopeammin, jopa tunneissa, kun paperimenettelyyn sisältyviä teknisiä käytännön rajoitteita ei ole, vaan perustajajäseneksi ilmoittautuminen voi tapahtua ajasta ja paikasta riippumatta ja ilman nimien kerääjän läsnäoloa. Tällöin sellaista keräämisen työläyttä, joka paperimuodossa tapahtuvassa keräämisessä osaltaan puoltaa 100 perustajajäsenen määrän katsomista riittäväksi, ei ole. Tämä voi johtaa nykyistä olennaista suurempaan määrään valitsijayhdistyksiä ja yhteislistoja. Toisaalta on otettava huomioon myös se, että kaikki ehdokkaaksi pyrkivät eivät välttämättä haluaisi voimakkaasti painottaa keräämisessä sähköistä menettelyä eikä heidän pääsyään ehdolle tulisi ainakaan kohtuuttomasti vaikeuttaa.

Vastaavat näkökohdat tulevat esille myös kuntavaaleissa, joissa nykyisin valitsijayhdistyksen perustamiseen riittää 10 äänioikeutettua (pienimmissä kunnissa 3 tai 5 äänioikeutettua). Ainakin suurissa kaupungeissa 10 äänioikeutetun määrä on varsin pieni.

Lisäksi vaalipiirilautakunta kiinnittää huomiota erääseen seikkaan, jolla ei ole ollut nykyisessä oikeustilassa käytännössä suuremmalti merkitystä, mutta joka saattaisi uudistuksen toteutuessa nousta huomattavasti useammin esille. Vaalilain 119, 150 ja 169 §:n 3 momenttien mukaan äänioikeutettu voi olla perustajajäsenenä vain yhdessä valitsijayhdistyksessä. Jos hän on perustajajäsenenä kahdessa tai useammassa valitsijayhdistyksessä, ehdokasasetteluviranomaisen on poistettava hänen nimensä kaikista perustamisasiakirjoista, ellei vaalilain 36 §:n 3 momentin mukainen huomautus johda asian korjaamiseen. Nykyisin kyseiset tilanteet ovat ainakin eduskuntavaaleissa varsin harvinaisia yksittäistapauksia ja ne huomataan vaalipiirilautakunnan kansliassa tallennettaessa perustamisasiakirjoista tietoja vaalitietojärjestelmään. Tällöin päädytään selvittämään kyseisten valitsijayhdistysten vaaliasiamiesten tai yhteislistan vaaliasiamiehen kanssa, minkä valitsijayhdistyksen/-yhdistysten perustamisasiakirjoista nimi otetaan viimeksi mainitun säännöksen nojalla pois – tai jos tästä ei päästä yhteisymmärrykseen, otetaan pois

kummastakin/kaikista. Tämä voi aiheuttaa tarpeen perustajajäsenten täydentämiseen hyvin nopealla aikataululla.

Sähköisessä perustamismenettelyssä kerrotun kaltaiset, ehdokkaiksi pyrkiville ja heidän vaaliasiamiehilleen yllätyksenä tulevat tilanteet voivat olennaisesti yleistyä, ainakin mikäli aktiivisuus valitsijayhdistysten perustamiseen lisääntyy. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 32 kohdan nojalla perustamisasiakirjat ovat julkisia, mutta kyseisen lain 7 §:n mukaan lähtökohtaisesti vasta siinä vaiheessa, kun ne ovat saapuneet kyseiselle viranomaiselle. Näin ollen vielä perustajajäsenyyksien keräämisvaiheessa eli ennen niiden antamista vaalilain 121, 132 tai 152 §:n mukaisesti ehdokasasetteluviranomaiselle ei vaaliasiamiehelle voine antaa sähköisellä järjestelmällä tietoa siitä, että perustajajäsen on liittynyt perustajajäseneksi johonkin toiseenkin valitsijayhdistykseen. Tuota liittymismahdollisuutta useampaan valitsijayhdistykseen ei voine häneltä tuossa vaiheessa myöskään estää, korkeintaan sisällyttää järjestelmään hänelle liittymisvaiheessa näkyvä huomautus, että hän on jo liittynyt perustajajäseneksi jonkin toisen henkilön valitsijayhdistykseen. Tämä puolestaan voi johtaa pyrkimykseen peruuttaa aiempi perustajajäseneksi liittyminen.

Karvinen Juha
Varsinais-Suomen vaalipiirilautakunta